

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับควบคุมการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้เพลิง¹

ชัชพงศ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา²

ดอกไม้เพลิง เป็นวัตถุอย่างหนึ่งที่ใช้ปฏิกิริยาการทำงานของเคมีทำให้เกิดการขับเคลื่อนของแก๊สด้วยการใช้ไฟหรือการเสียดสีหรือความร้อนเป็นตัวขับเคลื่อน เมื่อทำปฏิกิริยาแล้วจะก่อให้เกิดแรงดันที่ทำให้เกิดเสียงดัง แสง และสี³ ทำให้ดอกไม้เพลิงได้ถูกนำมาใช้ในหลากหลายวัตถุประสงค์ เช่น ในทางความเชื่อเพื่อการสันถนาการเพติดเพลิน หรือความบันเทิงสนุกสนาน นำมาเล่น หรือวัตถุประสงค์อื่น ด้วยความสว่างไสว สวยงาม ตระการตา และเสียงที่ดัง ดอกไม้เพลิงจึงถูกนำมาใช้ในโอกาสต่าง ๆ หรือตามประเพณีหรือการเฉลิมฉลอง โดยในประเทศไทยมีการจำแนกชนิดของดอกไม้เพลิงหลายชนิด เช่น พลุ ประทัด ตะไล หรือกระเทียมเป็นต้น ด้วยความหลากหลายของดอกไม้เพลิง ประกอบกับราคาที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงดอกไม้เพลิงได้ตั้งแต่การผลิต การซื้อหา และการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามดอกไม้เพลิงถือเป็นวัตถุที่มีอันตรายในการนำมาใช้ เนื่องจากคุณสมบัติที่ไวต่อไฟทำให้เกิดการระเบิดได้ง่าย ก่อแรงดันมหาศาล ประกอบกับเสียงที่ดังมาก จึงอาจก่อให้เกิดอันตรายได้หากนำมาใช้โดยขาดความระมัดระวัง กล่าวได้ว่าดอกไม้เพลิงเป็นวัตถุระเบิดอย่างหนึ่งเพียงแต่ไม่ได้นำมาใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อเป็นอาวุธ ทำให้สามารถก่อความเสียหายต่อร่างกายหรือทรัพย์สินได้ หากนำไม่ได้ดำเนินการอย่างถูกวิธี ซึ่งความอันตรายของดอกไม้เพลิงเริ่มตั้งแต่องค์ประกอบหรือวัตถุดิบที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิง และเมื่อประกอบเป็นดอกไม้เพลิงแล้ว ด้วยความเป็นวัตถุที่ไวไฟและง่ายต่อการปะทุระเบิด เสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดอกไม้เพลิง และผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ทำให้รัฐต้องเข้ามาควบคุมการผลิต การเก็บรักษา และการนำไปใช้ ถึงอย่างนั้นอุบัติเหตุจากดอกไม้เพลิงนอกจากการนำมาเล่นตามปกติวิสัย ก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ยังไม่นับถึงการนำไปเล่นอย่างคึกคะนอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดการระเบิดหรือเกิดเพลิงไหม้ แต่อันตรายจากดอกไม้เพลิงที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการผลิตและการจัดเก็บก็มีความอันตรายมากเหมือนกัน เนื่องจากปริมาณของวัตถุดิบหรือส่วนผสมหรือตัวดอกไม้เพลิงเองที่ถูกนำมาเก็บไว้ในพื้นที่หนึ่ง ๆ จำนวนมากกว่าที่ผู้คนตามปกติจะมีไว้เพื่อนำมาเล่น หรือใช้ตามเทศกาล หรือนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์อื่น ๆ ทำให้เมื่อเกิดการระเบิดขึ้น จะก่อให้เกิดความเสียหายได้มาก ซึ่งตัวอย่างของเหตุการณ์หรืออุบัติเหตุที่เกิดจากหรือเกี่ยวข้องกับการผลิตหรือการจัดเก็บดอกไม้เพลิงหรือเกี่ยวข้องกับดอกไม้เพลิง มีดังนี้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับควบคุมการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้เพลิง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิฑูร และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³วิกิพีเดีย, ดอกไม้ไฟ [Online], available URL: <https://th.wikipedia.org/wiki/ดอกไม้ไฟ>, 2567 (กรกฎาคม, 10).

- 1) เหตุดอกไม้เพลิงระเบิดที่ตลาด (ค้าดอกไม้เพลิง) ในเมืองซานปาบลีโต้ ประเทศเม็กซิโก เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2559 มีผู้บาดเจ็บ 84 คน ตาย 42 คน ไม่ทราบเหตุที่ก่อให้เกิดการระเบิด
- 2) ภัยพิบัติจากดอกไม้เพลิงที่โรงงานผลิตดอกไม้เพลิงใน เมืองทังเกร็ง ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2560 มีผู้บาดเจ็บ 46 คน ตาย 49 คน เกิดจากการเชื่อมโลหะในพื้นที่
- 3) เหตุดอกไม้เพลิงระเบิดที่โรงเก็บสินค้า ในเมืองทลเทเพ็ก ประเทศเม็กซิโก เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2561 มีผู้บาดเจ็บ 7 คน ตาย 7 คน ไม่ทราบเหตุที่ก่อให้เกิดการระเบิด
- 4) ภัยพิบัติจากดอกไม้เพลิงระเบิดที่โรงเก็บสินค้า ในเมืองทลเทเพ็ก ประเทศเม็กซิโก เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2561 มีผู้บาดเจ็บมากกว่า 49 คน ตาย 24 คน ไม่ทราบเหตุที่ก่อให้เกิดการระเบิด
- 5) เหตุระเบิดที่โรงเก็บดอกไม้เพลิง ในเมืองเยรวาน ประเทศอาร์เมเนีย เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2565 มีผู้บาดเจ็บ 61 คน ตาย 16 คน ไม่ทราบเหตุที่ก่อให้เกิดการระเบิด
- 6) เหตุดอกไม้เพลิงระเบิดของโรงงานผลิตที่ดอยสะเก็ด ในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2566 มีผู้บาดเจ็บ 10 คน เกิดจากประกายไฟที่ลัดเอาท์
- 7) ภัยพิบัติดอกไม้เพลิงของโรงเก็บสินค้า ที่สุโขทัย ในจังหวัดนครราชสีมา ประเทศไทย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2566 มีผู้บาดเจ็บ 118 คน ตายมากกว่า 9 คน เกิดจากการเชื่อมโลหะในพื้นที่เก็บดอกไม้เพลิง
- 8) ภัยพิบัติดอกไม้เพลิงของโรงงานผลิตดอกไม้เพลิง ในจังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2567 มีผู้บาดเจ็บ 7 คน ตาย 23 คน เนื่องจากการเชื่อมโลหะในพื้นที่โรงงาน

โดยหากพิจารณาจากเหตุระเบิดของดอกไม้เพลิงที่เกิดขึ้นจากเหตุข้างต้น แม้จะพบว่าผู้ตายไม่มากนักเนื่องจากปัจจัยเรื่องสถานที่ตั้ง จำนวนผู้เข้าไปในพื้นที่ และผู้ที่อยู่ใกล้กับสถานที่เกิดอุบัติเหตุ แต่ในประเทศไทยก็เกิดเหตุขึ้นในระยะเวลาที่ใกล้กันมาก

ทำให้หากกลับมาพิจารณาถึงเหตุอุบัติเหตุจากดอกไม้เพลิง เมื่อศึกษากฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้เพลิงปัจจุบัน พบว่ามีจำนวน 6 ฉบับ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมความปลอดภัยในการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้เพลิง คือ

- 1) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490
- 2) พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- 3) พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- 4) ประกาศกระทรวงกลาโหม กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตาม พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (ฉบับที่ 3)
- 5) กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535

6) ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2547 เรื่องหลักเกณฑ์การควบคุม และการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้มะลิและวัชพืช ที่ใช้ในการผลิตดอกไม้มะลิ

เมื่อพิจารณาจากอุบัติเหตุดอกไม้มะลิที่เกิดขึ้น พบว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ผู้ผลิตหรือผู้เก็บรักษา ดอกไม้มะลิ ไม่ได้ปฏิบัติตามที่บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้มะลิมี 5 หน่วยงาน แต่มีเพียง 3 หน่วยงานที่มี หน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการกับดอกไม้มะลิโดยตรง ทำให้ยังพบปัญหาจากการควบคุมการผลิตและ การเก็บรักษาดอกไม้มะลิ ส่งผลให้กระทบต่อความปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน และสิ่ง อื่น ๆ อีก ซึ่งมีปัญหาทางกฎหมายที่ต้องศึกษาค้นคว้า คือ

1. ปัญหาการขออนุญาตผลิตดอกไม้มะลิ ตามมาตรา 47 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุน ปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้มะลิ และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบมาตรา 15 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประกอบประกาศกระทรวงกลาโหม กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564 ประกอบมาตรา 23 และมาตรา 36 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และข้อ 2 ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวง มหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การ ควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง และการขนส่งดอกไม้มะลิและวัชพืชที่ใช้ผลิต ดอกไม้มะลิ พ.ศ. 2547

การประกอบอาชีพเป็นสิทธิของประชาชนที่จะเลือกทำได้โดยอิสระ โดยได้รับการรับรองและ ค้ำจุนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีการบัญญัติมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม (ฉบับที่ 2) เป็นต้นมา ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 40 ได้บัญญัติ รับรองและคุ้มครองการประกอบอาชีพไว้ แต่ทั้งนี้รัฐมีอำนาจตรากฎหมายจำกัดเสรีภาพส่วนนี้ได้ เพื่อรักษา ความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกัน หรือจัดการกีดกันหรือ การผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพื่งเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์ สาธารณะอย่างอื่น

เนื่องจากดอกไม้มะลิเป็นวัตถุที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย ตั้งแต่ส่วนประกอบหรือวัชพืช ที่ใช้ผลิต ขั้นตอนการผลิต และการจัดเก็บรักษาวัชพืชและดอกไม้มะลิ รวมถึงวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ที่ สามารถก่ออันตรายต่อประชาชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อม ทำให้รัฐมีความจำเป็นในการเข้าควบคุมการผลิต ดอกไม้มะลิ โดยมีกฎหมายและกฎที่ให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการผลิตดอกไม้มะลิ คือ

1.1 การขออนุญาตผลิตดอกไม้มะลิ โดยขออนุญาตต่อนายทะเบียนท้องถิ่น สังกัดกระทรวง มหาดไทย ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้มะลิ และสิ่งเทียมอาวุธปืน

พ.ศ. 2490 มาตรา 47 ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำ สั่ง นำเข้า หรือค้าซึ่งดอกไม้เพลิง เว้นแต่ จะได้รับ ใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่”

1.2 การขออนุญาตใช้วัตถุเคมีที่กระทรวงกลาโหมกำหนดให้เป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิต วัตถุระเบิด ตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 15 “ห้ามมิให้ผู้ใดสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดเงื่อนไขไว้ในใบอนุญาตก็ได้

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ในกฎกระทรวง”

1.1 ประกาศกระทรวงกลาโหม กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติ ควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564 ข้อ 2 (2) กำหนดให้สารเคมี “โพตัสเซียมคลอเรต” ที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง เป็นสารเคมีที่เป็นยุทธภัณฑ์ โดยกำหนดให้เป็นสารเคมีและสารเคมีที่ใช้เป็น ส่วนผสมของวัตถุระเบิดลำดับ 141 ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 15

1.2 พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 23 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 36 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตราย ชนิดที่ 3 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง โดยในกฎกระทรวงดังกล่าวให้กำหนดกรณีที่จะอนุญาตได้ และกรณีที่จะอนุญาตไม่ได้ไว้ให้ ชัดเจนเท่าที่จะกระทำได้ เว้นแต่กรณีจำเป็นที่ไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าและให้กำหนดระยะเวลา สำหรับการพิจารณาอนุญาตให้ชัดเจนด้วย

ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ต้องปฏิบัติ ตามประกาศของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบที่ออกตามมาตรา 20 (1) (1/1) (2) และ (3) นั้นด้วย”

และมาตรา 36 “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยความเห็นของ คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายชื่อของวัตถุอันตรายที่กระบวน การผลิตและลักษณะ ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายเป็นที่ยอมรับกันแน่ชัดโดยทั่วไป

การผลิต หรือการนำเข้า ซึ่งวัตถุอันตรายชนิดที่ 2 หรือชนิดที่ 3 ที่อยู่นอก รายชื่อของ ประกาศตามวรรคหนึ่ง จะต้องนำมาขอขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนและเมื่อ ได้รับใบสำคัญการ ขึ้นทะเบียนแล้ว ให้ผลิตหรือนำเข้าตามมาตรา 22 หรือ ออกใบอนุญาตให้ผลิตหรือนำเข้าตามมาตรา 23 ได้ ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีประกาศของรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบยกเว้นให้ไม่ต้องขึ้นทะเบียนอีกถ้ามีผู้ขึ้นทะเบียนวัตถุ อันตราย อย่างเดียวกันนั้นไว้แล้วหรือในกรณีอื่นที่มีเหตุอันควร ใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุ อันตรายให้มี อายุไม่เกินหกปีนับแต่วันที่ยกใบสำคัญการขึ้นทะเบียน

การขอขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย การออกไปสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย และการต่ออายุใบสำคัญการขึ้นทะเบียนวัตถุอันตราย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบโดยความเห็นของคณะกรรมการกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา”

ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้ขออนุญาตผลิตดอกไม้เพลิงต้องขออนุญาตครอบครองสาร “โพตัสเซียมคลอเรต” ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม เนื่องจากเป็นสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรือสิ่งแวดล้อม

1.3 ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง รายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. 2556 กำหนดให้สาร “โพตัสเซียมคลอเรต” เป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ 3 ตามลำดับที่ 373

ตามกฎหมายและกฎที่กล่าวข้างต้น เป็นการกำหนดให้ผู้ขออนุญาตครอบครองสาร “โพตัสเซียมคลอเรต” และผลิตดอกไม้เพลิงต้องอนุญาตต่อหน่วยงาน 3 หน่วยงาน และกฎหมายและกฎที่บัญญัติขึ้นเพียงแต่กำหนดให้แต่ละหน่วยงานมีอำนาจในการอนุญาตกับผู้ขออนุญาต แต่เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับให้อำนาจเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่ได้มีการกำหนดให้มีการประสานงานกัน แต่ละหน่วยงานยังคงใช้อำนาจตามกฎหมายที่ให้อำนาจตน ทำให้ต่อมาเกิดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและออกกฎ คือ ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง และการขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 โดยตามประกาศนี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานงานด้านข้อมูลและกำหนดหลักเกณฑ์การตั้งสถานที่ผลิต

ถึงอย่างนั้นกฎหมายและกฎข้างต้นยังไม่สามารถป้องกันอันตรายจากดอกไม้เพลิงในการผลิตดอกไม้เพลิงได้ เนื่องจาก กฎหมายแต่ละฉบับไม่ได้มีการกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเข้าตรวจสอบสถานที่ที่ผู้ขออนุญาตขอให้ผลิตดอกไม้เพลิง มีเพียงแต่การกำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีอำนาจส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสาร “โพตัสเซียมคลอเรต” ทำให้สถานที่ผลิตอาจไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศรวม ซึ่งทำให้มีกรณีที่สถานที่ผลิตดอกไม้เพลิงอาจอยู่ใกล้เขตชุมชน และเมื่อเกิดเหตุดอกไม้เพลิงระเบิด ทำให้ผู้ที่อยู่รอบพื้นที่สถานที่ผลิตดอกไม้เพลิงได้รับความเสียหาย

ประกอบกับไม่มีกฎหมายหรือกฎให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้อำนาจในการจัดการตามสมควรนอกเหนือจากอำนาจตามกฎหมายแต่ละฉบับ ทำให้เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำได้เพียงรอให้หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายเข้ามาดำเนินการ ทำให้ประชาชนได้รับผลเสีย เพราะไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ของประชาชนได้ตามหลักสาธารณสุขประโยชน์และหลักความคุ้มค่าในการจัดทำประโยชน์สาธารณะ

เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับประชาชนและเกิดความคุ้มค่าในการจัดทำ การ จึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎ จึงควรกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าตรวจสอบสถานที่ผลิตดอกไม้เพลิง และการ

บัญญัติวิธีการปฏิบัติงานในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติได้นอกเหนือจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหลักที่ให้อำนาจหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดสถานที่ผลิต และเก็บรักษา ดอกไม้เพลิง ตามข้อ 9 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ประกอบข้อ 3 ตามประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับ ดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ประกอบข้อ 3 หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง แนบท้ายประกาศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2547

กฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดระยะห่างระหว่างสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บรักษา ดอกไม้เพลิงและสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดอกไม้เพลิง และสถานที่ชุมชน มีอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับ คือ

2.1 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 กำหนดเกี่ยวกับการกำหนดสถานที่ผลิต และเก็บรักษา ไว้ตามข้อ 5 “สถานที่ ผลิตวัตถุอันตรายต้องตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสมและปลอดภัยแก่การขนส่งวัตถุอันตราย ไม่ก่อเหตุรำคาญ มลพิษ หรือผลกระทบใด ๆ ต่อ แม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำหรือ แหล่งอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและต้องไม่อยู่ในบริเวณต่อไปนี้ คือ

(1) ภายในระยะห้าร้อยเมตรจากเขตพระราชฐาน

(2) ในเขตบ้านจัดสรรหรือที่ดินจัดสรรเพื่อการพักอาศัย ดึกแถวหรือบ้าน เพื่อการพักอาศัย หรืออาคารชุดพักอาศัย

(3) ในเขตศูนย์การค้า

(4) ภายในระยะหนึ่งร้อยเมตรจากเขตสาธารณสถาน เช่น โรงเรียนหรือ สถานศึกษา วัด หรือศาสนสถาน สถานพยาบาล โบราณสถาน หรือสถานที่ทำงานของหน่วยงานของรัฐ”

และข้อ 9 “สถานที่เก็บรักษาวัตถุอันตรายต้องตั้งอยู่ในทำเล ที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการขนส่งวัตถุอันตราย ไม่ก่อเหตุรำคาญ มลพิษ หรือ ผลกระทบใด ๆ ต่อ แม่น้ำ ลำคลอง หรือแหล่งน้ำหรือ แหล่งอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงปริมาณ คุณลักษณะ และวัตถุอันตราย รวมทั้ง ความปลอดภัยของประชาชนบริเวณนั้นประกอบด้วย”

2.2 ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับ ดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 โดยกำหนดในแนบท้ายประกาศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม

เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 โดยมีบัญญัติไว้ดังนี้

ข้อ 1 “หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิตดอกไม้เพลิง

1.1 อาคาร สถานที่หรือบริเวณที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง ต้องมี ลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ตั้งอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีเนื้อที่เพียงพอที่จะประกอบกิจการโดยไม่อาจก่อให้เกิดอันตรายเหตุรำคาญหรือความเสียหายต่อบุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น

(2) ไม่ตั้งอยู่ในย่านชุมชนหรือใกล้กับสาธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียนหรือสถานการศึกษา โรงมหรสพ วัดหรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน สถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและอาคารอื่น ๆ

(3) อยู่ห่างจากอาคารอื่น ๆ โดยมีระยะห่างตามตารางที่ 1 และ ห่างจากแนวรั้วหรือแนวเขตที่ดินอย่างน้อย 20 เมตร โดยรอบ.

ฯลฯ”

และข้อ 3 “หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการครอบครองดอกไม้เพลิง และวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง

3.1 อาคาร สถานที่เก็บรักษาวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิงซึ่งเป็นยุทธภัณฑ์ ต้องมีลักษณะดังนี้

(1) ไม่ตั้งอยู่ในย่านชุมชนหรือใกล้กับสาธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียน หรือสถานการศึกษา โรงมหรสพ วัดหรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน สถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและอาคารอื่น ๆ

(2) ต้องตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งชุมชน ตามปริมาณและระยะที่กระทรวงกลาโหมกำหนดในตารางที่ 2 ...

3.2 อาคาร สถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิง ต้องมีลักษณะดังนี้

(1) ตั้งอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีเนื้อที่เพียงพอที่จะประกอบกิจการโดยไม่อาจก่อให้เกิดอันตราย เหตุรำคาญหรือความเสียหายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น (2) ไม่ตั้งอยู่ในย่านชุมชนหรือใกล้กับสาธารณสถาน ได้แก่ โรงเรียน หรือสถานการศึกษา โรงมหรสพ วัดหรือศาสนสถาน โรงพยาบาล โบราณสถาน สถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐ และอาคารอื่น ๆ...

ฯลฯ”

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ได้บัญญัติระยะห่างสถานที่ผลิตดอกไม้เพลิงและสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิงให้ตั้งอยู่ห่างจากชุมชนหรือแหล่งที่อยู่อาศัย แต่ไม่ได้มีการกำหนดระยะห่างไว้เป็นที่แน่นอน โดยกำหนดให้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในการกำหนดระยะห่างของสถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิงกับชุมชน ซึ่งแตกต่างจากการจัดเก็บสารเคมีที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิงอย่าง

“โพตัสเซียมคลอเรต” ที่ได้กำหนดระยะห่างไว้อย่างชัดเจน ที่เมื่อมีการเก็บรักษาไม่เกิน 50 กิโลกรัม ต้องตั้งห่างจากพื้นที่ชุมชนอย่างน้อย 30 เมตร และระยะห่างจะเพิ่มขึ้น เมื่อมีการเก็บสารเคมีมากขึ้น

โดยหากพิจารณาจะเหตุดอกไม้เพลิงระเบิดที่จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสุพรรณบุรี ที่แม้แรงดันระเบิดก็ทำให้มีเศษซากของอาคารไปไกลถึงเกือบ 100 เมตร และยังสามารถสั่นสะเทือนไปไกลกว่านั้นทำให้บ้านเรือนและสิ่งของได้รับความเสียหาย

โดยการกำหนดระยะห่างระหว่างสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิงกับชุมชน กฎทั้งสองฉบับกำหนดไว้กว้าง ๆ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะห่าง ซึ่งการใช้ดุลพินิจอาจให้อิสระแก่เจ้าหน้าที่ในการกำหนดความเหมาะสม แต่ทั้งนี้การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ข้อเท็จจริงที่ได้รับมา หากเจ้าหน้าที่มีความรู้ในเรื่องที่สั่งการ ไม่เพียงพอหรือได้รับความข้อมูลไม่ถูกต้อง ซึ่งประกาศร่วมเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน 5 หน่วยงาน ซึ่งมีความชำนาญตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แต่ก็เฉพาะกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานเท่านั้น ไม่ชำนาญตามกฎหมายอื่น และจะทำให้การใช้ดุลพินิจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงได้ และส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ในการบริการสาธารณะตามกฎหมายที่จะรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนได้

เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของประชาชน ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนของการกำหนดระยะห่างระหว่างสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิง กับชุมชน เพื่อสามารถป้องกันอันตรายจากเหตุดอกไม้เพลิงระเบิดตามวัตถุประสงค์ตามกฎหมายได้

3. ปัญหาการสั่งการให้ผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ผลิตหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง ตามมาตรา 29 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530

การปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่เป็นส่วนหนึ่งในการรักษาความปลอดภัยของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ของอาคาร ซึ่งการรักษาความปลอดภัยของสถานที่ผลิตหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิงเป็นสิ่งที่รัฐมีการควบคุมอย่างเข้มงวด เนื่องจากสารเคมีที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิงอย่างสาร “โพตัสเซียมคลอเรต” และดอกไม้เพลิงเป็นวัตถุที่อาจเกิดอันตรายได้หากเก็บรักษาไว้อย่างไม่ถูกต้อง

กฎหมายและที่มีการกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตดอกไม้เพลิงให้เข้าตรวจสอบและดำเนินการตรวจสอบและมีอำนาจสั่งการให้ผู้ขออนุญาตดำเนินการตามที่เจ้าหน้าที่สั่ง มีเพียงพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 29 บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการระงับหรือป้องกันอันตราย ซึ่งอาจเกิดขึ้นแก่บุคคล สัตว์พืช หรือทรัพย์สินอื่น หรือเพื่อคุ้มครองอนามัยของบุคคล ถ้าสถานที่ผลิตยุทธภัณฑ์สถานที่เก็บยุทธภัณฑ์ เครื่องจักรกล หรือเครื่องมือเครื่องใช้ ในสถานที่นั้นอยู่ในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ปลัดกระทรวงกลาโหมจะสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ เครื่องจักรกล หรือ เครื่องมือเครื่องใช้ในสถานที่ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดก็ได้ และ ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้หยุดประกอบกิจการทั้งหมดหรือ แต่บางส่วน เป็นการชั่วคราวในระหว่างเวลาดังกล่าวได้”

ซึ่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจตรวจสอบและสั่งการปรับปรุงแก้ไข หรือซ่อมแซมหรือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสาร “โพตัสเซียมคลอเรต” แต่ไม่ได้ครอบคลุมถึงเมื่อประกอบเป็นดอกไม้เพลิงแล้ว หากพิจารณาจากเหตุระเบิดของดอกไม้เพลิงที่เกิดขึ้นใน จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสุพรรณบุรี เกิดจากกรณีที่มีการซ่อมแซมสถานที่ที่มีดอกไม้เพลิงเก็บไว้อยู่ซึ่ง ตามแนบท้ายของประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับ ดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิต ดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ได้มีการบัญญัติไว้ดังนี้ คือ

ข้อ 1 “หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิตดอกไม้เพลิง. . .

1.3 กระบวนการผลิตดอกไม้เพลิง ผู้ผลิตดอกไม้เพลิงต้องควบคุมกำกับดูแลและตรวจสอบการผลิต ดอกไม้เพลิง ดังนี้. . .

(16) ห้ามกระทำการใด ๆ หรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดประกายไฟ หรือความร้อน เช่น การปรุงอาหาร การจูดรูปเทียน การเจาะ การเชื่อมและประสาน โลหะหรือสิ่งอื่นใด เป็นต้น ต้องอยู่ห่างจาก อาคาร สถานที่ หรือบริเวณที่ใช้ในการผลิต ดอกไม้เพลิงอย่างน้อย 15 เมตร โดยรอบ. . .

ฯลฯ”

และข้อ 3 “หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการครอบครองดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ ในการผลิตดอกไม้เพลิง

3.3 อาคาร สถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิง ต้องมีลักษณะดังนี้...

(8) พื้นที่อาคารต้องเป็นวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดประกายไฟ ราบเรียบ ไม่ขรุขระ ไม่ลื่น ไม่มีรอยแตกร้าว ทำความสะอาดได้ง่าย รวมทั้งมีลักษณะที่ไม่ดูดซับ ของเหลว และไม่เก็บกักสารเคมีที่อาจหกรั่วไหลและน้ำ หรือสารเคมีที่ใช้ในการดับเพลิง. . .

(14) ห้ามติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่อาจทำให้เกิดประกายไฟ เช่น สะพานไฟ สวิตช์ตัดตอนอัตโนมัติ สวิตช์ปิด-เปิด โดยเด็ดขาด. . .

(17) ต้องมีป้ายข้อความหรือสัญลักษณ์ เช่น “ห้ามสูบบุหรี่” “ห้ามทำให้เกิดประกายไฟ” ฯลฯ ติดไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ชัดเจน...

(21) ห้ามกระทำการใด ๆ หรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดประกายไฟ หรือความร้อน เช่น การปรุงอาหาร การจูดรูปเทียน การเจาะ การเชื่อมและประสาน โลหะหรือสิ่งอื่นใด เป็นต้น ต้องอยู่ห่างจาก อาคาร สถานที่เก็บดอกไม้เพลิงอย่างน้อย 15 เมตร โดยรอบ. . .

ฯลฯ”

จากปัญหาข้างต้นสามารถแบ่งปัญหาออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

ประเด็นแรก พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุม ยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติวัดอุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุม และกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง และการขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ ใช้ผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้เพลิง ไม่ได้มีการบัญญัติให้ผู้ผลิตดอกไม้เพลิงหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง ต้องแจ้งการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิงต่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดอกไม้เพลิง และสามารถดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมได้เอง ทำให้ผู้ขออนุญาตผลิตหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง อาจดำเนินการซ่อมแซมโดยไม่ได้ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในประกาศ

ประเด็นที่สอง พระราชบัญญัติและประกาศข้างต้นไม่ได้มีการบัญญัติให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องมีการตรวจสอบสถานที่ผลิตหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง หรือสั่งการให้จัดการตามสมควรกับดอกไม้เพลิงก่อนการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ผลิตหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 29

จากประเด็นทั้ง 2 ประเด็น ทำให้มีปัญหาในการควบคุมผู้ผลิตหรือผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิง เพราะหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าตรวจสอบว่าผู้ผลิตหรือผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิงปฏิบัติตามที่ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ข้อ 1 ข้อย่อย 1.3 (16) และข้อ 3 ข้อย่อย 3.3 (21) และทำให้ผู้ผลิตดอกไม้เพลิงหรือผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิงดำเนินการซ่อมแซมโดยไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในประกาศร่วม ซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายและเกิดเหตุดอกไม้เพลิงระเบิด และเป็นอันตรายต่อประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้อง

ปัญหาดังกล่าวนี้ เป็นการควบคุมผู้ผลิตและผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิง ซึ่งสมควรแก้ไขกฎหมายให้รัฐเข้ามามีส่วนในการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยที่เกิดจากการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ผลิตหรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง

บทความนี้ได้อธิบายถึงปัญหากฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการผลิตและการเก็บรักษาดอกไม้เพลิงที่ยังคงมีปัญหา หรือยังไม่มีการบัญญัติไว้ ที่ควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ปัญหาการขออนุญาตผลิตดอกไม้เพลิง ตามมาตรา 47 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบมาตรา 15 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 ประกอบประกาศกระทรวงกลาโหม กำหนดชนิดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564 ประกอบมาตรา 23 และมาตรา 36 พระราชบัญญัติวัดอุอันตราย พ.ศ. 2535 และข้อ 2 ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การ

ควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง และการขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547

เดิม กฎหมายและกฎที่เกี่ยวข้องไม่มีการบัญญัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบหรือให้อำนาจเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประกาศร่วมมืออำนาจดำเนินการตามความเหมาะสม เพื่อป้องกันอันตรายจากดอกไม้เพลิงเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน ขอเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติใน ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง และการขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 เพิ่มเป็น

ข้อ 4 “ให้หน่วยงานที่ได้รับแจ้งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งดำเนินการ ตรวจสอบสถานที่ที่ผู้ผลิตดอกไม้เพลิง ผู้ค้าดอกไม้เพลิง หรือผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิงขออนุญาตเป็นสถานที่ผลิตดอกไม้เพลิง หรือสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิง ว่าผู้ขออนุญาตดำเนินการตามที่ขออนุญาตและดำเนินการตามที่กำหนดในประกาศนี้หรือไม่

เมื่อหน่วยงานใดดำเนินการตรวจสอบแล้ว ให้แจ้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบ เพื่อประสานงานการควบคุมและการกำกับดูแล”

2. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดระยะห่างของสถานที่ผลิตและเก็บรักษาดอกไม้ เพลิงกับชุมชน ตามข้อ 5 และข้อ 9 กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ประกอบข้อ 3 ตามแนบท้ายประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่ง ดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ประกอบข้อ 3 หลักเกณฑ์การควบคุมและกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิง และวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง แนบท้ายประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2547

เดิม ตามประกาศกระทรวงแนบท้ายประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่ง ดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ประกอบข้อ 3 กำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามประกาศร่วมสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะระหว่างสถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิงกับชุมชน โดยกฎหมายหรือกฎไม่ได้มีการกำหนดระยะห่างขั้นต่ำที่แน่นอนไว้ ขอเสนอแนะให้กำหนดระยะห่างไว้เป็นตารางที่แน่นอน เช่นเดียวกับการกำหนดระยะห่างของสถานที่เก็บรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์ตามแนบท้ายประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่ง ดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ใน

การผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ประกอบข้อ 3 ข้อย่อย 3.1 โดยกำหนดให้มีการเว้นระยะห่างระหว่างสถานที่ผลิตและสถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิงกับชุมชนอย่างน้อย 20 ถึง 30 เมตร เมื่อมีการเก็บดอกไม้เพลิงไว้ไม่เกิน 10 ถึง 15 กิโลกรัม และเพิ่มระยะขึ้นตามสมควรตามปริมาณดอกไม้เพลิงที่เก็บไว้

3. ปัญหาการสั่งการให้ผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ผลิต หรือเก็บรักษาดอกไม้เพลิง ตามมาตรา 29 พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530

เดิม พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 มาตรา 29 กำหนดการเข้าตรวจสอบสถานที่เก็บรักษายุทธภัณฑ์ได้ และมีอำนาจสั่งการให้ปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่ได้ แต่ไม่ครอบคลุมถึงดอกไม้เพลิง เนื่องจากเป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดหน้าที่เฉพาะ จึงขอเสนอแนะให้เพิ่มเติมในประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแลการผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547 ดังนี้

ข้อ 5 “กรณีที่หน่วยงานในหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องตรวจพบว่าอาคารผลิต ดอกไม้เพลิง อาคารเก็บรักษาดอกไม้เพลิง หรืออาคารที่ใช้เก็บยุทธภัณฑ์ที่ใช้ผลิต ดอกไม้เพลิง ชำรุดหรืออยู่ในสภาพที่อาจก่ออันตราย ต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน ถ้าผู้ผลิต ดอกไม้เพลิง ผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิง หรือผู้ค้าดอกไม้เพลิงไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไข หรือซ่อมแซม ภายในระยะเวลาอันสมควรนับแต่หน่วยงานทราบ ให้หน่วยงานงานที่เกี่ยวข้องแจ้งให้กระทรวงอุตสาหกรรมทราบ เพื่อสั่งการเป็นหนังสือให้ผู้ผลิตดอกไม้เพลิง ผู้ค้าดอกไม้เพลิง หรือผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิงทำการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซม สถานที่นั้นให้เสร็จภายในระยะเวลาอันสมควร และมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้หยุด ประกอบกิจการที่ดำเนินการอยู่เป็นระยะเวลาชั่วคราว ในระหว่างเวลาดังกล่าวได้

ถ้าหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมอาจก่อให้เกิดอันตรายกับดอกไม้เพลิงได้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสั่งให้ผู้ผลิตดอกไม้เพลิงหรือ ผู้เก็บรักษาดอกไม้เพลิงดำเนินการย้ายที่จัดเก็บดอกไม้เพลิงไปจัดเก็บไว้ที่อื่น และแจ้งต่อหน่วยงานว่าจัดเก็บไว้ที่ใด หากเห็นว่าไม่ปลอดภัยอาจสั่งให้เก็บในที่หน่วยงาน เห็นสมควรก็ได้”

และข้อ 6 “เมื่อผู้ผลิตดอกไม้เพลิง ผู้ค้าดอกไม้เพลิง หรือผู้เก็บรักษา ดอกไม้เพลิงเห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไข หรือซ่อมแซมสถานที่ผลิตดอกไม้เพลิง หรือ สถานที่เก็บรักษาดอกไม้เพลิง ให้ผู้ผลิตดอกไม้เพลิง ผู้ค้าดอกไม้เพลิง หรือผู้เก็บรักษา ดอกไม้เพลิง แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ให้ทราบเป็นระยะเวลาอันสมควร ก่อนดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมสถานที่นั้น”

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2537) ออกตามความพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535.

ชุมชนบ้านดอกไม้. ดอกไม้เพลิง [Online]. Available URL: https://www.navanurak.in.th/siamfirework/site/theme/background_muse.php, 2567 (มีนาคม, 18).

ประกาศกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน และกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์การควบคุมและการกำกับดูแล การผลิต การค้า การครอบครอง การขนส่งดอกไม้เพลิงและวัตถุระเบิดที่ใช้ในการผลิตดอกไม้เพลิง พ.ศ. 2547.

ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 พ.ศ. 2564.

พระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. 2530 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.

พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และเครื่องกระสุนปืน พ.ศ. 2490 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม.

วิกิพีเดีย. List of Fireworks Accidents and Incidents [Online]. Available URL: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_fireworks_accidents_and_incidents, 2567 (มีนาคม, 30).

สิทธิ สลักคำ. ดอกไม้เพลิงโบราณ: มหัตถรย์แห่งภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สารคดี, 2540.

BBC THAI. พลุ ประทัดและดอกไม้เพลิง มีวิวัฒนาการอย่างไร [Online]. Available URL: https://www.bbc.com/thai/highlights/story/2004/12/041224_fireworks_history, 2567 (กุมภาพันธ์, 6).